بەناوی خوای بەخشندە و میهرەبان

هەرێمی کوردستانی عێراق
سەرۆکایەتی هەرێم
سەرۆك

بەناوی گەلەوە

بڕیار

ژمارە (٨) ساڵی ٢٠٠٩

یاسای ژمارە (٣)ی ساڵی ٢٠٠٩

یاسای پارێزگاکانی هەرێمی کوردستان ـ عیراق

به پێی خاڵی (٢)ی بڕگەی (یەکەم) ی ماددەی (١٠) ی یاسای سەرۆکایەتی هەرێمی کوردستان – عێراق ژمارە (١)ی ساڵی ٢٠٠٥ ی هەموارکراو و بە پاڵپشتی ئەو یاساکارییەی پەرلەمانی کوردستان – عێراق کردویەتی لە دانیشتنی ئاسایی ژمارە (٨) لە ٢٠ /٢٠٠٩/٤ بڕیارماندا بە دەرکردنی:

یاسای ژمارە (٣)ی ساڵی ٢٠٠٩
یاسای پارێزگاکانی هەرێمی کوردستان ـ عیراق

بە شی یەکەم
پێناسەکان

ماددەی یەکەم:

مەبەست لەم زاراوانەی خوارەوە ماناکانی بەرامبەریانە بۆ مەبەستی ئەم یاسایە.

یەکەم: هەرێم : هەرێمی کوردستان ـ عیراق.

دووەم: پەرلەمان: پەرلەمانی کوردستان ـ عیراق.

سێیەم:ئەنجومەنی وەزیران : ئەنجومەنی وەزیرانی هەرێم.

چوارەم: وەزارەت : وەزارەتی ناوخۆی هەرێم.

پێنجەم: وەزیر: وەزیری ناوخۆی هەرێم.

شەشەم: پارێزگا : یەکەیەکی کارگێڕییە لەناو سنوورە جوگرافییەکەیدا و لە قەزاو ناحیەو گوند پێکدێ.

حەوتەم: یەکەی کارگێڕی: پارێزگا ، قەزا ، ناحیە.

هەشتەم: سەرۆکی یەکەی کارگێڕیی : پارێزگار ، قایمقام، بەڕێوەبەری ناحیە.

نۆیەم: ئەنجومەن : ئەنجومەنی پارێزگا.

دەیەم: ئەنجومەنی خۆجێیەتی : ئەنجومەنی خۆجێیەتی قەزا، ئەنجومەنی خۆجێیەتی ناحیە.

ئەرشیفی ڕۆژنامەی وەقائعی کوردستان لە سایتی وەزارەتی داد

WWW.MOJKURDISTAN.COM

یازدەم: ئەنجومەنەکان : ئەنجومەنەکانی یەکە کارگێڕیی یەکان.

ماددەی دووەم:

ئــەم یاســایە دەســتەڵات و بەرپرســیەتی ئەنجومەنــەکان و ســەرۆکەکانیان و ئەندامــەکانی دەستنیــشان دەکـات بـۆ پتـەوکردنی پرنـسیپی ناسـەنتەری لـە دابەشـکردنی دەسـتەڵاتەکان و چــاککردنی گەیانــدنی خزمــەتگوزاری گــشتی بــۆ هاوڵاتیــان و پاراســتنی مافــەکان و بەرژەوەندییەکانی کۆمەڵگا و پەرەپێدانی یەکە کارگێڕییەکان لە هەرێمدا.

ماددەی سێیەم:

هەرێم لە رووی کارگێڕییەوە دابەش دەکرێ بۆ پارێزگاکان و پارێزگاکانیش بۆ قەزا و ناحیە و هەریەك لە یەکە کارگێڕییەکان کەسایەتی مەعنەوی و زیمەتی دارایی سەربەخۆی لەناو بودجەی پارێزگادا دەبێ.

بەشی دووەم

یەکەم: ئەنجومەنی پارێزگاو تایبەتمەندییەکانی

ماددەی چوارەم:

ئەنجومەنی پارێزگا لە رێگەی هەڵبژاردنی راستەوخۆوە پێك دەهێزێ و لە (٢٥) ئەندام پێکدی و بۆ هەر (٢٠٠٠٠٠) دووسەد هەزار کەس لەوانەی زیاد دەبن لە (٥٠٠٠٠٠) پێنج سەد هەزار کەس ئەندامێکی دەخرێتە سەر بەپێی نوێترین سەر ژمێری باوەڕ پێکراو، بەمەرجێك لیستی پالێوراوەکان بە شێوەیەك بێت کە رێژەی نوێنەرایەتی ئافرەت لە (٣٠٪)ی ژمارەی ئەندامانی کەمتر نەبێ.

ماددەی پێنجەم:

ئەنجومەنی پارێزگا دەسەڵاتی چاودێرییە لە ناو سنووری کارگێڕیی پارێزگادا و مافی ئەوەی هەیە بڕیارو پێڕەو و رێنماییەکان بۆ رێکخستنی کاروباری کارگێڕی و دارایی لەناو سنووری پارێزگادا دەربچوێنێ ، تاکو بتوانێ سەرپەرشتی بەرێوەبردنی کاروباری پاریزگا بە پێی پرنسیپی نا سەنتەری بەڕیوەبردنی کارگێڕی بکات بە جۆرێکی وا کە ناکۆك نەبێ لەگەڵ دەستوور و یاسا کارپێکراوەکانی هەرێمدا

ماددەی شەشەم:

ئەنجومەنی پارێزگا ئەم دەسەڵاتانەی خوارەوەی هەیە:

یەکەم: هەڵبژاردنی سەرۆکی ئەنجومەن وجێگرەکەی لە نێوان ئەندامانی بە زۆرینەی رەهای ژمارەی ئەندامانی ئەنجومەن لە یەکەم دانیشتنی ئەنجومەندا کە پارێزگار بانگەوازی بۆ دەکات لە ماوەی پازدە رۆژ لە مێژووی پەسەندکردنی ئەنجامی هەڵبژاردنەکان و لەبارێکدا کە بانگەواز بۆ دانیشتنەکە نەکرا ئەوا ئەنجومەنەکە لە خۆیەوە کۆ دەبێتەوە لە کاتژمێر دوازدەی نیوەڕۆی رۆژی شازدەم لە مێژووی

ئەرشیفی رۆژنامەی وەقائعی کوردستان لە سایتی وەزارەتی داد

WWW.MOJKURDISTAN.COM

پەسەندکردنی ئەنجامەکانی هەڵبژاردنەکە و دانیشتنەکەش بە سەرۆکایەتی بە تەمەنترین ئەندام دەبێ.

دووەم: ١- لە سەر کار لادانی سەرۆکی ئەنجومەن یان جێگرەکەی لە سەرداوای سێیەکی ژمارەی ئەندامانی و بەرەزامەندیی دوو لەسەر سێی ئەندامانی سەرۆك یان جێگرەکەی بە لادراو دادەنرێت هەر کاتێ مەرجێکی ئەندامێتی لە دەست بدات یان یەکێ لەم هۆیانەیان لەسەر ساغ بووەوە:

أ. دەست پیسیی یان خراپ بەکارهێنانی پایەی فەرمانبەریەکەی.

ب. بوون بە هۆی بە فیڕۆ دانی دارایی گشتی.

ج. خەمساردی یان کەمتەر خەمی نواندن بە ئەنقەست لە جێبەجی کردنی ئەرکەکەی.

٢- سەرۆك یان جێگرەکەی بۆیان هەیە تانووت لە بڕیاری لادانیان بدەن لە لای دادگای کارگێریی تایبەت لە ماوەی پازدە رۆژ لە مێژووی پێڕاگەیاندنی بڕیارەکە بە پێی حوکمەکانی یاسای ئەنجومەنی شوورای هەرێمی کوردستان ژمارەی (١٤)ی ساڵی ٢٠٠٨دا.

سێیەم:١- هەڵبژاردنی پارێزگار لە نێوان ئەندامانی ئەنجومەن بە زۆرینەی رەهای ژمارەی ئەندامانی ئەنجومەن لە ماوەیەکدا کە ئەو پەڕی (٣٠) سی رۆژ لە مێژووی بەستنی یەکەمین دانیشتنیەوە.

٢- ئەگەر هیچ کامێك لە پالێوراوەکان زۆرینەی رەهای ژمارەی ئەندامانی ئەنجومەنی بە دەس نەهێنا ئەوا کێبڕکێ لە نێوان ئەو دوو پاڵێوراوە دەبێ کە زۆرترین دەنگیان بەدەست هێناوە و ئەوەی زۆرینەی دەنگەکان لە دەنگدانی دووەمدا بباتەوە ئەو بە دەرچوو دادەنرێت .

چوارەم: ١- لێپێچینەوە کردن لەگەڵ پارێزگار یان یەکێك لە جێگرەکانی لەسەر داوای سێیەکی ئەندامانی دەبێ و لە کاتی قەناعەت نەهاتنی زۆرینەی سادە بە وەڵامەکانی لێپێچینەوە لەگەڵ کراودا، ئەوا داوای لادانیان(الاقالة) لە دانیشتنێکی دووەمدا دەخرێتە دەنگدانەوە و پارێزگار یان یەکێك لە جێگرەکانی بە لادراو دادەنرێن دوای وەرگرتنی رەزامەنی ئەنجومەن بە زۆرینەی دوو لەسەر سێی دەنگی ئەندامانی و، داواکاریی لادانەکە یان راسپاردنی، دەبێ پشت بە یەکێك لەو هۆیانە ببەستێ کە لە بڕگەی دووەمی ئەم ماددەیەدا هاتووە.

٢-پارێزگار و دوو جێگرەکەی بۆیان هەیە لە ماوەی پازدە رۆژ لە مێژووی پێڕاگەیاندیەوە تانووت لە بڕیاری لەسەر کار لادانیان لە دادگای کارگێڕی تایبەتمەند بدەن.

ئەرشیفی ڕۆژنامەی وەقائعی کوردستان لە سایتی وەزارەتی داد

WWW.MOJKURDISTAN.COM

پێنجەم: ١- ئامادەكردنی پڕۆژەی بودجەی ئەنجومەن بۆ تۆماركردنی لە پڕوژەی بودجەی پارێزگادا.
٢- پەسەندكردنی پڕۆژەی بودجەی پارێزگا كە لەلایەن پارێزگارەوەو بە رەزامەندی زۆرینەی رەهای ئەندامانی رەوانەی كراوە، بەو مەرجەی پێوەرە یاسایی و سیستەمیەكان لە دابەشكردنی تەرخانكراوەكان بۆ سەنتەری پارێزگا و قەزاو ناحیەكان رەچاو بكرێن و پاشان بۆ وەزارەتی دارایی حكومەتی هەرێم بەرز بكرێتەوە.

شەشەم: نەخشەكێشانی سیاسەتی گشتی بۆ پارێزگا بەهەماهەنگی لەگەڵ وەزارەتەكان و دانانی پلانی ستراتیژی بۆ گەشە پێدانی بە جۆریك كە لەگەڵ گەشەپێدانی نیشتمانی و هەرێمدا بگونجێ.

حەوتەم: بڕیاردان لەسەر پێڕەوی ناوخۆ بۆ كارەكانی ئەنجومەن بە زۆرینەی رەهای ژمارەی ئەندامانی ئەنجومەن لە ماوەی مانگێك لە مێژووی یەكەم دانیشتنیەوە.

هەشتەم: دەرچوواندنی بڕیار و پێڕەو و رێنماییەكان و پێشكەش كردنی راسپاردەكان بۆ رێكخستنی كاروباری كارگێڕیی و دارایی و چاككردنی بەڕێوەبردنی خزمەتگوزارییە گشتیەكان لە پارێزگا دا.

نۆیەم: پێشنیازكردنی پرۆژە یاسا تایبەتیەكان بە پەرەپێدانی پارێزگا و بەرزكردنەوەی بۆ ئەنجومەنی وەزیران لە رێگەی وەزارەتی پەیوەندیدارەوە.

دەیەم: دەستنیشان كردنی پێشینیەكانی(اولويات) پارێزگا لە پرۆژەكان و بۆی هەیە هەر پرۆژەیەكی خۆجێیەتی لە ناو بودجەی ساڵانەدا هاتبێت بۆ وەزارەتێك هەمواربكات بە هەماهەنگی لەگەڵیدا بە رەزامەندیی زۆرینەی رەهای ژمارەی ئەندامانی بە مەرجێك ئەو هەمواركردنە نەبێتە مایەی زیادبوونی رادەی خەرج كردنی باسكراو لە پلانەكان و هەروەها بەو مەرجەی كە لەگەڵ كارایی جێبەجی كردنی ئامانجە نیشتمانیەكان لە هەرێمدا ناكۆك نەبێ و بۆی هەیە هەر پرۆژەیەكی تر بەرەزامەندیی دوو لە سەر سێی ژمارەی ئەندامانی هەموار بكا یاخود رایبگرێ.

یازدەم: چاودێری كردنی گشت چالاكییەكی دەستەكانی جێبەجێ كردنی خۆجێیەتی بۆ زامن كردنی باش جێبەجێ كردنی كارەكانی بێجگە لە دادگاكان و یەكە سەربازییەكان و پاسەوانی هەرێم(پێشمەرگە) زانكۆ و كۆلێجەكان و پەیمانگاكانی فێركردنی باڵا و تۆژینەوەی زانستی و ئەو فەرمانگانەی كە دەسەڵاتی فیدرالییان هەیە لە پارێزگاكەدا.

دوازدەم: ١- رەزامەندیی دەربڕین بە زۆرینەی رەهای ژمارەی ئەندامانی ئەنجومەن لەسەر پاڵاوتنی سێ پاڵێوراو لە ئەسڵی پێنج پاڵێوراو كە پارێزگار بۆ پڕكردنەوەی

ئەرشیفی رۆژنامەی وەقائعی كوردستان لە سایتی وەزارەتی داد

WWW.MOJKURDISTAN.COM

پۆســتی هــەردوو جێگــری پارێزگــا پێــشکەشیان دەکــات و فــەرمانی دامەزراندنی دوانیان لە لایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە دەردەچێ.

٢- رەزامەندیی دەربڕین بە زۆرینەی رەهای ژمارەی ئەندامانی ئەنجومەن لەسەر پالأوتنی سێ پالێوراو لە ئەسڵی پێنج کەس کە پارێزگار بۆپڕکردنەوەی پۆستی بەرێوەبەرە گشتیەکان لە پارێزگادا پێشکەشیان دەکات و فەرمانی دامەزراندنی یەکێکیان لە لایەن ئەنجومەنی وەزیرانەوە دەردەچێ.

٣- پێشنیارکردنی لەسەرکار لادانی بەرێوەبەرە گشتیەکان لە پارێزگا بە زۆرینەی رەهای دەنگی ژمارەی ئەندامانی ئەنجومەن لەسەر داوای پارێزگار یان ١\٥ پێنجیەکی ژمارەی ئەندامانی وبەرزکردنەوەی لە رێگای وەزیری پسپۆرەوە بۆ ئەنجومەنی وەزیران و ئەنجومەنی وەزیرانیش ماف لادانی هەیە بە پشت بەستن بە برگەی دووەمی ئەم ماددەیە.

سێزدەم: رەزامەندیی دەربڕین بە زۆرینەی رەهای ژمارەی ئەندامانی ئەنجومەن لەسەر پێشنیازی بەجێ گەیاندنی گۆڕانکاریی کارگێڕیی لە قەزا و ناحیە و گوندەکان بەلێکدانیان و لە نوێ دانان وگۆڕینی ناو و سەنتەرەکانیان و ئەوەی لێیان دەکەوێتەوە لە پێکهاتەی کارگێڕی لە چوار چێوەی سنووری پارێزگا و ئەمەش لەسەر پێشنیازی پارێزگار یاخود سێیەکی ئەندامانی ئەنجومەن دەبێ.

چواردەم: پێکهێنانی لێژنەی هەمیشەیی و کاتی لە نێوان ئەندامانی بۆ چاودێری کردنی دەزگا یان چالاکی دەستەکانی جێبەجێ کار لەسەر ئاستی پارێزگا و بۆی هەیە پشت بە شارەزا و راوێژکاران ببەستێ.

پازدەم : هەڵبژاردنی دروشمێك بۆ پارێزگا کە لە کەلەپووری مێژوویی و شارستانیەکەیەوە وەرگیرا بێ.

شازدەم: پێشنیاز کردنی قەرەبوو کردنەوەی زیان پێکەوتووان لە حاڵەتی روودانی کارەسات و داوا لە حکومەتی هەرێم بکا لە سنووری پارێزگادا یارمەتی پێشکەش بکەن.

حەڤدەم: دەرچوواندنی بلأوکراوەیەکی خۆجێیەتی، هەموو بڕیار و پێڕەو و رێنمایی و ئەو فەرمان و چالاکییانەی تێدا بلأوبکرێتەوە کە ئەنجومەن دەریان دەکات تاکو هاوولأتییان ئاگادارین لێیان.

ماددەی حەوتەم:

پارێزگار بە لەسەر کار لادراو دادەنرێ لەکاتی لە دەستدانی یەکێك لە مەرجەکانی ئەندامیەتی دوای دەرچوونی بڕیاری ئەنجومەنی پارێزگا لەم بارەیەوە و پارێزگار بۆی هەیە لە بەردەم دادگای کارگێری تایبەتمەند لە ماوەی پازدە رۆژ لە رۆژی پێبراگەیاندینەوە تانە لە بڕیارەکە بدات.

ئەرشیفی رۆژنامەی وەقائعی کوردستان لە سایتی وەزارەتی داد

WWW.MOJKURDISTAN.COM

دووەم: ئەنجومەنی خۆجێیەتی قەزا و تایبەتمەندییەکانی

ماددەی هەشتەم:

ئەنجومەنی خۆجێیەتی قەزا لە ڕێگەی هەڵبژاردنی ڕاستەو خۆی گشتییەوە دادەمەزرێ و پێکدی لە (٧) حەوت ئەندام بۆ ئەو قەزایەی ژمارەی دانیشتوانی لە (٥٠)هەزار کەس کەمترە و بۆ هەر (٥٠) پەنجا هەزار کەسی زیاد لە ڕادەی ناوبراو ئەندامێکیان دێتە سەر بە مەرجێك لیستی پاڵێوراوان بەجۆرێك ڕێك بخرێ کە ڕێژەی نوێنەرایەتی ئافرەت لە ئەنجومەندا لە (٣٠٪)ی ژمارەی ئەندامانی کەمترنەبێ.

ماددەی نۆیەم:

ئەنجومەنی خۆجێیەتی قەزا ئەم دەسەڵاتانەی خوارەوەی هەیە:

یەکەم: هەڵبژاردنی سەرۆکی ئەنجومەنی خۆجێیەتی قەزا لە نێوان ئەندامانی بە زۆرینەی ڕەهای ژمارەی ئەندامانی لە یەکەم دانیشتنی ئەنجومەنی خۆجێیەتی کە لەسەر بانگهێشتی قایمقام لە ماوەی پازدە ڕۆژ لە مێژووی پەسندکردنی ئەنجامی هەڵبژاردنەکان دەبەستریێ و دانیشتنەکەش بە سەرۆکایەتی بەتەمەنترین ئەندام دەبێ و لە بارێکدا کە پاڵێوراوەکە بە زۆرینەی پێویست دەرنەچوو، دووبارە هەڵبژاردن لە نێوانی ئەو دوو پاڵێوراوەدا دەکرێ کە زۆرینەی دەنگیان وەرگرتووە و کامەی زیاتر دەنگی وەرگرت ئەو دەردەچێ.

دووەم: لە بارێکدا کە ئەنجومەن بانگهێشت نەکرا بۆ کۆبوونەوە ئەوا ئەنجومەن لە خۆیەوە لە سەعات دوازدەی نیوەڕۆی ڕۆژی دوایی بە سەرۆکایەتی بە تەمەنترین ئەندام کۆدەبێتەوە.

سێیەم: هەڵبژاردنی قایمقام لە نێوان ئەندامانی و بە زۆرینەی ڕەهای ژمارەی ئەندامانی دەبێ و ئەگەر هیچ پاڵێوراوێك زۆرینەی پێویستیان نەهێنا، ئەوا کێبڕکێ لە نێوان ئەو دوو کەسە دەبێ کە زۆرترین دەنگیان وەرگرتووە و ئەو کەسە بە براوە دادەنرێ کە زۆرینەی دەنگەکان بەدەست دێنێ.

چوارەم: لە کار لادانی سەرۆکی ئەنجومەنی خۆجییەتی یان قایمقام بە زۆرینەی ٣\٢ی ژمارەی ئەندامانی دەبێ لە حاڵەتێك دا کە یەك لەو هۆیانەی لەسەر ئیسپات بوو کە لە ماددەی (شەشەم/دووەم)ی ئەم یاسایەدا هاتووە.

پێنجەم: ئامادەکردنی پرۆژەی بودجەی یەکەی کارگێریی قەزا و ڕەزامەندیی دەربڕین لەسەر پلانەکانی بودجەی فەرمانگەکانی سەر بەخۆی و ناردنی بۆ پارێزگار.

ئەرشیفی ڕۆژنامەی وەقائعی کوردستان لە سایتی وەزارەتی داد

WWW.MOJKURDISTAN.COM

شەشەم: نەخشەکێشانی سیاسەتی گشتی بۆ بەڕێوەبردنی قەزا و چاودێری کردنی دەزگا جێبەجیٚ کارەکانی و ڕێکخستنی کارە کارگێڕییەکان.

حەوتەم: سەرپەرشتی کردنی بەرنامەی خزمەتگوزاریە گشتیەکان بۆ ئاوەدانکردنەوە لە قەزادا.

هەشتەم: دەربڕینی هاوکاریی و هەماهەنگی و راوێژ لەگەڵ ئەنجومەنی کارگێڕی ناحیەکان بە جۆرێك کە هاوسەنگی و بەرژەوەندیی گشتی بەدی بێنن.

نۆیەم: پەسندکردنی دیزاینە بنەڕەتیەکان لە قەزادا بەهەماهەنگی کردن لەگەڵ ئەنجومەنی پارێزگا و لە چوارچێوەی نەخشەی گشتی حکومەتی هەرێم دا.

دەیەم: چاودێری کردن و هەڵسەنگاندنی چالاکیە پەروەردەیی و تەندروستیەکان لە سنووری قەزا و پێشکەش کردنی راسپاردە لەڕێگای ئەنجومەنی پارێزگاوە.

یازدەم: چاودێریکردنی ڕێکخستنی بەکارهێنانی زەوی گشتی لە ناو ڕووبەری جوگرافی قەزا و کارکردن لەسەر پەرەپێدانی کشتوکاڵ و ئاودێری و دارستان و سامانی ئاژەڵی تێیدا.

دوازدەم: هەر دەسەڵاتێکی تر کە ئەنجومەنی پارێزگا پێیدەدات بەمەرجێك لەگەڵ یاسایە کارپێکراوەکاندا ناکۆك نەبیٚ.

سێزدەم: دانانی پێڕەوی ناوخۆ بۆ ئەنجومەنی خۆجێیەتی قەزا.

ماددەی دەیەم:

لە بارێکدا کە ناکۆکی کەوتە نێوان بڕیارەکانی ئەنجومەنی خۆجێیەتی قەزا و بڕیارەکانی ئەنجومەنی خۆجێیەتی پارێزگا، ئەوا ئەولەوییەت دەدرێتە ئەوەی دواییان، ئەگەر ئەو بڕیارەی وەرگیراوە پەیوەندیداربیٚ بە هەموو پارێزگاکەوە.

سێیەم ـ ئەنجومەنی خۆجێیەتی ناحیە و دەسەڵاتەکانی

ماددەی یازدەم:

ئەنجومەنی خۆجێیەتی ناحیە لە ڕێگەی هەڵبژاردنی راستەوخۆی گشتییەوە دادەمەزریٚ و لە (٥) ئەندام بۆ ئەو ناحییەیە پێکدیٚ کە ژمارەی دانیشتوانی لە بیست وپێنج هەزار کەس کەمتر بیٚ و بۆ هەر (٢٥٠٠٠) هەزارکەسیش کە لە ڕادەی دیاری کراو زێتر بیٚ ئەندامێکی بۆ زیاد دەکریٚ. بەمەرجیٚ لیستی پاڵێوراوەکان بەشێوەیەك ڕێك بخریٚ کە ڕێژەی بەشداری کردنی ئافرەتان لە ئەنجومەنەکە مسۆگەر بکات کە لە (٣٠٪) ژمارەی ئەندامانی کەمتر نەبیٚ.

ئەرشیفی ڕۆژنامەی وەقائعی کوردستان لە سایتی وەزارەتی داد

WWW.MOJKURDISTAN.COM

ماددەی دوازدەم:

ئەنجومەنی خۆجێیەتی ناحیە ئەم دەسەڵاتانەی خوارەوەی هەیە:

یەکەم: هەڵبژاردنی سەرۆکی ئەنجومەنی ناحیە لە نێوان ئەندامانی بە زۆرینەی رەهای ژمارەی ئەندامانی لە یەکەم دانیشتنی کە دەیبەستێ لەسەر بانگهێشتی بەڕێوەبەری ناحیە لە ماوەی پازدە رۆژ لە مێژووی پەسەندکردنی ئەنجامی هەڵبژاردنەکان دەبێ و دانیشتنەکە بە سەرۆکایەتی بە تەمەنترین ئەندام دەبەسترێ. و ئەگەر پاڵێوراوەکە بە زۆرینەی پێویست سەرنەکەوت، ئەوا هەڵبژاردن لەنێوان ئەو دوو پاڵێوراوەدا دووبارە دەبێتەوە کە زۆرترین دەنگیان هێناوە و ئەوە دەیباتەوە کە زۆرینەی بەدەست دێنێ.

دووەم: لە حاڵەتی بانگهێشت نەکردنی ئەنجومەن بۆ دانیشتن، ئەنجومەن لەخۆیەوە لەکاتژمێر دوانزدەی نیوەڕۆی رۆژی پاشتر دادەنیشێ و بەتەمەنترین ئەندام سەرۆکایەتی دەکات.

سێیەم: بەڕێوەبەری ناحییە لە نێوان ئەندامانی و بەزۆرینەی رەهای ژمارەی ئەندامانی هەڵدەبژێردرێ و ئەگەر هیچ کام لەپاڵێوراوەکان زۆرینەی پێویستیان بەدەست نەهێنا، کێبڕکێ لەنێوان ئەو دووەدا دەکرێ کە زۆرینەی دەنگەکانیان بەدەست هێناوە و، ئەوەش دەیباتەوە کەزۆرینەی دەنگەکان بەدەست دێنێ.

چوارەم: لەکارلادانی سەرۆکی ئەنجومەنی خۆجێییەتی یان بەڕێوەبەری ناحییە بەزۆرینەی دەنگی ٣/٢ ی دوو لەسەر سێی ژمارەی ئەندامانی لەکاتی هاتنەدی یەکێك لە هۆیەکانی کە لە بڕگەی ((دووەم))ی ماددەی شەشەمی ئەم یاسایەدا هاتووە.

پێنجەم: ئامادەکردنی پرۆژەی بودجەی ناحییە و پیشاندانی رەزامەندی لەسەر پلانی بودجەی فەرمانگەکانی سەر بەو و رەوانە کردنی بۆ ئەنجومەنی خۆجێیەتی قەزا.

شەشەم: چاودێری رێکخستنی بەکارهێنانی زەوی وزاری گشتی لەنێو رووبەری جوگرافی ناحییە و کارکردن لەپێناو پەرەپێدانی کشتوکاڵ و ئاودێری و دارستان و سامانی ئاژەڵی ئاوی.

حەوتەم: نەخشەکێشانی سیاسەتی گشتی بەڕێوەبردنی ناحییە و چاودێری کردنی دەزگا جێبەجێکارەکانی و رێکخستنی کردەوەکانی بەڕێوەبردن.

هەشتەم: سەرپەرشتی کردنی بەرنامەکانی خزمەتگوزاری بۆ ئاوەدانکردنەوەی ناحییەکە.

نۆیەم: پیشاندانی رەزامەندی لەسەر دیزاینە بنەڕەتییەکانی ناحییە بە بەهەماهەنگی کردن لەگەڵ ئەنجومەنی خۆجێیەتی قەزا و لە چوارچێوەی نەخشەی گشتی حکومەتی هەرێم.

ئەرشیفی رۆژنامەی وەقائعی کوردستان لە سایتی وەزارەتی داد

WWW.MOJKURDISTAN.COM

دەیـەم: چـاودێری و هەڵـسەنگاندنی چـالاکییە پـەروەردەیی و تەندروسـتییەکان لەسـنووری ناحییەکە و پێشکەش کردنی راسپاردە لەسەریان لە رێگای ئەنجومـەنی خۆجێیـەتی قەزاوە.

یانزدەم: هەر دەسەلاتێکی دیکە کە ئەنجومـەنی پارێزگا یـاخود ئەنجومـەنی خۆجێیـەتی قـەزا پێی دەدا بەمەرجێك لەگەڵ یاسا کارپێکراوەکاندا ناکۆك نەبن.

دوانزدەم: چاودێری کردنی فەرمانگە خۆجێیەکان و بەرزکردنەوەی راسپاردەی پێویست لـەو بارەیەوە بۆ ئەنجومەنی خۆجێیەتی قەزا.

سیانزدەم: دانانی پێڕەوی ناوخۆ بۆ ئەنجومەنی خۆجێیەتی ناحیە.

ماددەی سێزدەم:

لە بارێکدا کە بڕیاری ئەنجومەنی خۆجێیەتی ناحیە لەگەڵ بڕیاری ئەنجومەنی خۆجێیەتی قـەزاز ناکۆك بـوو، ئـەوا بڕیـاری ئەنجومـەنی خۆجێیـەتی قـەزا ئەولەویـەتی دەبـێ ئەگـەر پەیوەنـدیی بـە هەموو قەزاکەوە هەبوو.

چوارەم : مەرجەکانی ئەندامیەتی وکاری ئە نجومەنەکان و سوێندخواردن

ماددەی چواردەم:

یەکەم: پێویستە پاڵێوراو بۆ ئەندامیەتی ئەنجومەنەکان ئەم مەرجانەی لێ بێتەدی:

١- پێویسـتە عێراقی بـێ و بە تـەواوی شـیاو بـێ وبیسـت وپێـنج سـاڵی لـە تەمـەنی لـە کاتی خۆ پالاوتنی دا تەواو کرد بێ.

٢- پێویستە بۆ پاڵێوراوی ئەنجومەنەکانی پارێزگاکان و ئەنجومەنەکانی خۆجێیـەتی قەزاکان بـەلانی کـەم بڕوانامـەی ئامـادەیی یـان هاوتاکـەیان هـەبێ و بـۆ پـاڵێوراوی ئەنجومەنە خوجێیەکانی ناحیەکانیش بڕوانامەی بنەڕەتی یان هاوتاکەیان هەبێ.

٣- پێویستە خوو رەوشت و ناوبانگی باش بێ و بە هیچ تاوان و کەتنێکی ئابڕووبەر حوکم نە درا بێ.

٤- پێویستە خەلکی یەکە کارگێڕییەکە بێت بە پێی تۆماری باری شارستانی یـان بـە شـێوەیەکی بـەردەوام بـۆ ماوەیـەك لـە (دە) سـاڵکەمتر نـەبێ لێـی دانیـشتبێ بەمەرجێك نیشتەجێ بوونەکەی بۆ مەبەستی گۆڕانکاری دیموگرافی نەبێت.

٥- نابێ لەکەسەکانی هێزە چەکدارەکان و هێزەکانی ئاسایشی ناوخۆ بێ.

٦- نابێ بەشداریی لەو تاوانانەدا کردبێ کـە رژێمی بـەعس نەخشەی بۆ کێشابوون یان جێبەجێی کردبوون یان ئەنجامی دابوون.

ئەرشیفی ڕۆژنامەی وەقائعی کوردستان لە سایتی وەزارەتی داد

WWW.MOJKURDISTAN.COM

دووەم: ماوەی خولی هەڵبژاردن چوار ساڵی ساڵنامەییە لەیەکەم دانیشتنیەوە دەست پێدەکات و بەکۆتایی هاتنی ساڵی چوارەم کۆتایی دێت.

سێیەم: پێویستە ئەندام خۆی بۆ کارەکانی ئەنجومەن تەرخان بکات.

ماددەی پازدەم:

١- سەرۆکی ئەنجومەنەکان سەرۆکایەتی دانیشتنەکانی ئەنجومەنەکانیان دەکەن و لە بەڕێوەبردنی دانیشتنەکان بەرپرسیارن و رادەی یاسایی تێیاندا بە ئامادەبوونی زۆرینەی رەها تەواو دەبێ.

٢- سەرۆك بەرنامەی کۆبوونەوەکە بە ئەندامان رادەگەیەنێ و دەشێ ئەندام پێشنیازی زیادکردنی ماددەیەك یا زیاتر بۆ سەر بەرنامەکە بکات و زۆرینەش بۆیان هەیە ئەمە قبول بکەن یا رەتی بکەنەوە.

٣- ئەنجومەنەکان بۆیان هەیە داوای ئامادەبوونی هەر فەرمانبەرێك بکەن لەو کاروبارەی کە پەیوەندیی بەفرمانەکەیەوە هەیە.

٤- دەنگدان لە ئەنجومەنەکان بەئاشکرایی دەبێ و دەشێ بکرێتە نهێنی لەسەر داوای زۆرینەی ژمارەی ئەندامان و بڕیارەکان بە زۆرینەی دەنگی ئامادە بووان وەردەگیرێت و لەکاتی یەکسان بووندا، ئەو لایەنە پەسند دەکرێ کە سەرۆك دەنگی بۆ دەدا.

ماددەی شازدەم:

یەکەم: سەرۆك و ئەندامانی ئەنجومەنەکان ئەم سوێندەی خوارەوە لەبەردەم ئەنجومەنی پارێزگادا دەخۆن:

(سوێند بە خودای گەورە دەخۆم کە پارێزگاریی لەیەکێتی هەرێمی کوردستان ـ عێراق و سەلامەتی خاکەکەی بکەم و چاودێری بەرژەوەندییەکانی گەل بکەم و پابەندبم بە دەستوور و یاسا کارپێکراوەکان لەهەرێمدا و بەدڵسۆزی و راستگۆیی و دەسپاکی و بێ لایەنیەوە کاری خۆم ئەنجام بدەم و خودا شاهێدە لەسەر ئەوەی دەیڵێم).

دووەم: پارێزگار ئەو سوێندەی کە لە (یەکەم)ی ئەم ماددەیەدا هاتووە لەبەردەم سەرۆکی هەرێم بەئامادەبوونی وەزیری ناوخۆ دەخوات.

سێیەم: قایمقام و بەڕێوەبەری ناحیە ئەو سوێندەی سەرەوە کە لە (یەکەم)ی ئەم ماددەیەدا هاتووە لەبەردەم وەزیری ناوخۆ بە ئامادەبوونی پارێزگار دەخۆن.

ئەرشیفی رۆژنامەی وەقائعی کوردستان لە سایتی وەزارەتی داد

WWW.MOJKURDISTAN.COM

بەشی سێیەم

دەســتەی جێبەجێکــار و ســەرۆکــەکـــانی یەکە کــارگــێڕیەکــان

یەکـــەم ـ دەستەی جێــبەجێــکــار

ماددەی حەڤدەم:

دەستەی جێبەجێکار:

هـەر یەکەیـەکی کـارگێڕی دەسـتەیەکی جێبـەجیٚ کردنـی دەبـێ، سـەرۆکی یەکـەی کـارگێڕی سەرۆکایەتی دەکات و سەرۆکی فەرمانگە خۆجێیەتییەکان تێیدا ئەندام دەبن و لـەم بوارانـەی خوارەوە دەسەڵاتیان هەیە:

یەکەم: ئامـادەکردنی پـرۆژەی بودجـەی سـاڵانەی یەکـەی کـارگێڕیی و بەرزکردنـەوەی بۆ ئەنجومەنی یەکەی کارگێڕیی.

دووەم: ئامادەکردنی پلانی گەشە پێکردنی یەکەی کارگێڕیی.

سـێیەم: جێبــەجیٚ کردنــی یاســا و بڕیــار و ئــەو ڕێنماییانــەی کــە لــە دەســـەلاٚتدرایەتی تایبەتەوە دەرچوون.

چوارەم: هەماهەنگی کردن لەگەڵ بابەتە هاوبەشەکاندا.

پێنجەم: پێشنیازکردنی پرۆژەی بڕیارەکان بۆ ئەنجومەنی یەکەی کارگێڕیی.

شەشـەم: لێکۆڵینـەوەی ئـەو بابەتانـەی کـە لـە ئەنجومـەنی یەکـەی کارگێڕییـەوە یـان لـە سەرۆکی یەکەی کارگێڕییەوە بۆی هاتووە.

دووەم ـ پـــــارێزگـــار

ماددەی هەژدەم:

یەکــەم: پارێزگــار بەرپرســی یەکــەمی جێبــەجیٚ کردنــە لــە پارێزگــادا و لەبــەردەم ئەنجومەنــدا بەرپرســە و لــە ڕووی مـاف وخزمـەتی فرمانیـەوە بەپلـەی تایبـەتی(وەکیلـی وەزارەت) دەبیٚ، و پارێزگار لەڕووی کارگێرییەوە بەستراوەتەوە بە وەزارەتی ناوخۆوە.

دووەم: مەرجە پالێوراو بۆ پۆستی پارێزگار بەلایەنی کەم بڕوانامەی بەرایی زانکۆی هەبیٚ لەپاڵ ئەو مەرجانەی کە پێویستن لەئەندامی ئەنجومەنی پارێزگادا بێتەدی.

سـێیەم: مەرسـوومێکی هــەرێمی بــە دامەزرانـدنی پارێزگــار دەردەچــیٚ لــەماوەی پــازدە ڕۆژ لــە مێژووی هەڵبژاردنی لەلایەن ئەنجومەنەوە.

چوارەم: هەر پارێزگارەو دوو جێگری دەبیٚ کە بڕوانامەی زانکۆیان هەبیٚ و خـاوەن شـارەزایی و پسپۆڕی بن و بەپلەی بەڕێوەبەری گشتی دەبن و فەرمانی دامەزراندیان لە ئەنجومەنی وەزیرانەوە دەردەچێت.

ئەرشیفی ڕۆژنامەی وەقائعی کوردستان لە سایتی وەزارەتی داد

WWW.MOJKURDISTAN.COM

سێیەم ـ ئەرك و دەسەڵاتەكـــانی پـــارێزگـــار

ماددەی نۆزدەم:

پارێزگار ئەم ئەرك و دەسەڵاتانەی خوارەوە پیادە دەكا:

یەكەم: ئامادەكردنی پرۆژەی بودجەی پارێزگا بە بەشداریی كردن لەگەڵ سەرۆكەكانی فەرمانگە خۆجێیەكان و بەرزكردنەوەی بۆ ئەنجومەن.

دووەم: جێبەجێ كردنی سیاسەتی گشتی حكومەتی هەرێم لە سنووری پارێزگادا بەهەماهەنگی لەگەڵ وەزارەتە پەیوەندیدارەكان.

سێیەم: جێبەجێ كردنی ئەو بڕیارانەی كە ئەنجومەنی پارێزگا بەپێی یاسا جێبەجێ كراوەكان دەیدات.

چوارەم: نوێنەرایەتی پارێزگا دەكات لەو كۆنگرە و كۆڕ و سیمینارانەی كە بۆیان بانگ دەكرێ.

پێنجەم: سەرپەرشتی كردنی بەڕێوەچوونی شوێنە گشتیەیان لە پارێزگادا و پشكنینیان جگە لە دادگاكان و یەكە سەربازییەكان و پاسەوانی هەرێم (پێشمەرگە) و زانكۆ و كۆلیجەكان و پەیمانگاكانی فێركردنی باڵا و تۆژینەوەی زانستی.

شەشەم: ١- دەرچوواندنی فەرمانی دامەزراندنی فەرمانبەرانی كارگێڕییە خۆجێیەكان و تەنسیب كردنیان لەسەر ئاستی پارێزگا، لەوانەی كە لە پلەی حەوتەم و بەرەو خوارەوەن لە پەیژەی پلەكانی فەرمانبەریەتی كە لەیاسادا هاتووە لەوانەی كە دەپاڵێورین لە فەرمانگە تایبەتمەندەكانی بەپێی پلانی ئەو میلاكەی لەلایەنە پەیوەندی دارەكانەوە پەسەند كراوە.

٢- چەسپاندنی فەرمانبەرە خۆجێیەكان لە پارێزگادا لەنێو پەیژەی پلەكانی فەرمانبەریەتی كە لەیاسادا هاتوون.

حەوتەم: وەرگرتنی رێكاری كارگێڕیی و یاسایی دەرحەق فەرمانبەرانی كارگێڕییە خۆجێیەكان لەسەر ئاستی پارێزگا.

هەشتەم: بەرپرسیاریەتی دابین كردنی ئاسایش و نیزام لەپارێزگادا و بۆی هەیە فەرمان بدات بە پۆلیس و دەزگاكانی ئاسایش بە پێی یاسا لێكۆڵینەوە لەو تاوانانەدا بكەن كە لەناو سنووری پارێزگادا روودەدەن، بەو ناوەی سەرۆكی لێژنەی ئاسایشە لە پارێزگادا.

نۆیەم: داواكردنی كردنەوە یان هەڵوەشاندنەوەی بنكەكانی پۆلیس ، دوای پەسندكردنی ئەنجومەن بەزۆرینەی رەهای ژمارەی ئەندامانی.

دەیەم: پاراستنی ئاسایش و نیزام و مافی هاووڵاتیان و گیان و ماڵ و موڵكیان و لە باری نەتوانینی دەزگاكانی ئاسایش لە بەدیهێنانی دا، ئەم كارە دەخرێتە بەردەم وەزیری ناوخۆ وبڕێكی پێویست لەهێز بۆ ئەنجامدانی ئەو ئەركانە داوا دەكا.

ئەرشیفی رۆژنامەی وەقائعی كوردستان لە سایتی وەزارەتی داد

WWW.MOJKURDISTAN.COM

یازدەم: یەکەم : نارەزایی دەربرین لە بڕیارەکانی ئەنجومەن لەم بارانەی خوارەوە دەبێ :
١- ئەگەر سەرپێچی دەستوور یان یاسا کارپێکراوەکان بوو.
٢ . ئەگەر لە دەسەڵاتەکانی ئەنجومەندا نەبوو.
٣ . ئەگەر سەرپێچی پلانی گشتی حکومەتی هەرێم یا بودجە بوو.
دووەم: پارێزگار بڕیارەکە دەگەڕێنێتەوە بۆ ئەنجومەن لەماوەیەك لە (١٥) پازدە ڕۆژ زیاتر نەبێ لە مێژووی پێڕاگەیاندنی، لەگەڵ هۆیەکانی رەخنەگرتنەکەی و تێبینیەکانیدا.
سێیەم: ئەگەر ئەنجومەن پێی داگرت لەسەر بڕیارەکەی خۆی بەبێ لابردنی ئەو سەرپێچیەی کە پارێزگار دەری خستووە، دەبێ بینێرێ بۆ دادگای کارگێریی بۆ ئەوەی بڕیاری لێ بدات.
دوازدەم: پارێزگار بۆ هەیە هەندێ لە دەستەڵاتەکانی خۆی بەجێگرەکانی یان قایمقام یاخود بەرێوەبەری ناحیە، هەریەك لەکاروباری یەکە کارگێڕییەکەیدا بدات.

ماددەی بیستەم:

١- لەحاڵەتی ئامادە نەبوونی پارێزگاردا یەکێك لەجێگرەکانی ماوەی ئامادەنەبوونی بۆ ئەنجامدانی ئەرکەکەی جێی دەگرێتەوە.
٢- لە بارێکدا کە پارێزگار نەتوانێت ئەرکەکانی رابپەرێنێت لەبەر هۆی تەندروستی بۆ ماوەیەك کەزیاتر بێت لە سێ (٣) مانگ ئەوا خانەنشین دەکرێت و پێویستە لەسەر ئەنجومەن پارێزگارێکی نوێ بە هەمان ئەو شێوازەی لەم یاسایەدا هاتووە هەڵبژێرن و تا کاتی هەڵبژاردنی پارێزگاری نویش یەکێك لە جێگرەکانی بە کارەکانی هەڵدەستێت .

ماددەی بیست ویەکەم:

پارێزگار و هەردوو جێگرەکەی بەردەوام دەبن لە بەڕێوەبردنی کاروباری رۆژانە دوای تەواو بوونی ماوەی خولی هەڵبژاردنی ئەنجومەن و تا ئەو کاتەی ئەنجومەنی نوێ لە دوای ئەوان کەسانی تر هەڵدەبژێرن .

ماددەی بیست و دووەم:

یەکەم: وەزیری تایبەتمەند بۆی هەیە هەندێ لە دەسەڵاتەکانی بە پارێزگار بدات.
دووەم: پێویستە لەسەر وەزارەتەکان و ئەو لایەنانەی کە نەبەستراونەتەوە بە هیچ وەزارەتێك، رای پارێزگار لەو کاروبارانە وەرگرن کە دەیانەوێ لە پارێزگادا بیکەن و ئاگادارکردنەوەی پارێزگار بەو نامەنووسینانەی کە لەگەڵ فەرمانگەکان و دەزگاکایندا لە چوارچێوەی پارێزگادا ئەنجامی دەدا، بۆ ئەوەی ئاگادار بێ لێیان و چاودێری جێبەجێ کردنیان بکات.

ئەرشیفی رۆژنامەی وەقائعی کوردستان لە سایتی وەزارەتی داد

WWW.MOJKURDISTAN.COM

سێیەم: پێویستە سەرۆکی فەرمانگەکان و دەزگا گشتیەکانی ناو پارێزگا خۆیان بەمانەی خوارەوە ببستنەوە:

١- ئاگادار کردنەوەی پارێزگار بە ئاڵوگۆڕکردنی نووسراوە فەرمییەکانیان لەگەڵ فەرمانگە فەرعیەکاندا.

٢- بەرزکردنەوەی راپۆرت بۆ پارێزگار لەبارەی ئەو کاروبارانەی بۆیان دێت.

٣- ئاگادارکردنەوەی پارێزگار لەو کارانەی کە پەیوەندییان بە ئاسایش یان کاروباری گرنگ یان کێشەکانی پەیوەندیدار بەزیاتر لە فەرمانگەیەك لە پارێزگادا هەبێ، یان بەرەوشتی فەرمانبەرەکانییەوە.

٤- ئاگادارکردنەوەی پارێزگار لە دەست بەکاربوونی سەرۆکی فەرمانگەکانی فــەرعی خــۆجێیی لەئــەرك و فرمانیــان یــاخود دەســت هــەڵگرتن لەکارەکانیان.

چــوارەم: پێویــستە پارێزگــار وەزارەتــە پەیوەندیــدارەکان لــە وردەکــاریی پرۆژەکــانی ئاگاداربکاتــەوە کــە لەســەر ئاســتی پارێزگــا جێبــەجێیان دەکــات و ئــەوەی پەیوەندی هەیە بە تایبەتمەندییەکانی ئەو وەزارەتانەوە.

چــوارەم ـ قــایمقــام و بەڕێــوەبەری نــاحیە

ماددەی بیست و سێیەم:

یەکــەم: قایمقــام و بەڕێوەبــەری ناحیــە بــاڵاترین فەرمانبــەری جێبــەجێ کــردنن لــە یەکــە کارگێڕییەکانیاندا.

دووەم: مەرجە قایمقام و بەڕێوەبەری ناحیە لە پاڵ مەرجی پێویست کە دەبێ لە ئەندامی ئەنجومــەنی پارێزگــا بێتــەدی، قایمقــام خــاوەن بڕوانامــەی زانکــۆیی بێــت و بەرێوەبەری ناحیەش بڕوانامەی زانکۆیی لە یاسا دا هەبێت .

سێیەم: سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران فەرمانێکی وەزاری بەدامەزراندنی هەریەك لە قایمقام و بەڕێوەبەری ناحیە لە ماوەی پانزدە رۆژ دوای هەڵبژاردنیان لەلایەن ئەنجوومەنەکانیانەوە دەردەچووێنێ.

چوارەم: قایمقام بەپلەی بەڕێوەبەری گشتی و بەرێوەبەری ناحیەش بە پلەی یاریدەدەری بەرێوەبەری گشتی دەبێ.

پێنجەم: لەکاتی ئامادە نەبوونی قایمقام، پارێزگار یەکێك لە بەڕێوەبەرەکانی ناحیەی سەربەقەزاکە رادەسپێرێ بۆ راپەراندنی کارەکانی و لەکاتی ئامادە نەبوونی بەڕێوەبەری ناحیەش، بەڕێوەبەری پۆلیسی ناحیەکە بۆ ڕاپەراندنی کارەکانی رادەسپێرێ.

ئەرشیفی رۆژنامەی وەقائعی کوردستان لە سایتی وەزارەتی داد

WWW.MOJKURDISTAN.COM

پێنجەم ـ ئەرك و دەسـەلآتەكــانی قــایمقــام

ماددەی بیست و چوارەم:

قایمقام ئەم ئەرك و دەسەلآتانەی خوارەوە دەگرێتە ئەستۆ:

یەكــەم: ئامــادەكردنی پــڕۆژەی بودجــەی قــەزا و بەرزكردنــەوەی بــۆ ئەنجومــەنی خۆجێیەتی قەزا.

دووەم: جێبەجێ كردنی ئەو بڕیارانەی كە ئەنجومەنی خۆجێیەتی قەزا دەریان دەكات بەپێی یاسا پەیڕەوكراوەكان.

سێیەم: سەرپەرشتی كردنی راستەوخۆی فەرمانگە فەرمیەكان لە قەزا و فەرمانبەرانی و پشكنینیان، بەدەر لەدادگا و یەكە سەربازییەكان وپاسەوانانی هەرێم (پێشمەرگە) و زانكۆ وكۆلیجەكان و پەیمانگەكانی فێركردنی بالآ و توێژینەوەی زانستی.

چوارەم: بەرپرسە لە دابین كردنی ئاسایش و نیزام لـە یەكـە كارگێڕیەكەیدا و بۆی هەیە فەرمان بە پۆلیس ودەزگاكانی ئاسایش بدات بەپێی یاسا لێكۆڵینەوە لـەو تاوانانـەدا بكـا كـە لـەناو قەزاكـەدا روودەدەن بـەو پێیـەیی سـەرۆكی لیژنەی ئاسایشە لەقەزاكەدا.

پێنجەم: پاراستنی ئاسایش و نیزام و پاراستنی مافی هاولآتیان و گیان و موڵك و ماڵی تایبەتییان .

شەشــەم: پاراســتنی موڵــك و مــاڵی گــشتی و چــاككردنەوەیان و كۆكردنــەوەی داهاتەكانیان بەپێی یاسا.

حەوتـەم: قایمقـام بـۆی هەیـە فـەرمان بـدات بـە پێكهێنـانی مـەفرەزە لـە هێزەكـانی ئاسایـشی نـاوخۆ بەشـێوەیەكی كـاتی لەقـەزادا، بـۆ پاراسـتنی ئاسـایش لەكاتی پێویستدا.

هەشتەم: سەرۆكی فەرمانگەكان لەقەزادا قایمقام لەو نووسراوانە ئاگادار دەكەنەوە كە لەگەڵ فەرمانگە فەرمیەكانیدا ئاڵوگۆڕی دەكەن.

نۆیەم: بۆی هەیە تانووت لە بریاری لادانی لەلای دادگای كارگێڕیی تایبەت بدات لە ماوەی پازدە رۆژ لە مێژووی پێڕاگەیاندنی بڕیارەكە.

شەشەم ـ ئەرك و دەسەلآتەكانی بەڕێوەبەری ناحیە

ماددەی بیست و پێنجەم:

بەرێوەبەری ناحیە ئەم ئەرك و دەسەلآتانەی خوارەوە دەگرێتە ئەستۆ:

یەكـەم: ئامـادەكردنی پـرۆژەی بودجـەی ناحیـە و بەرزكردنـەوەی بـۆ ئەنجومـەنی خۆجێیەتی یەكەی كارگێڕیی لە ناحیەدا.

ئەرشیفی ڕۆژنامەی وەقائعی كوردستان لە سایتی وەزارەتی داد

WWW.MOJKURDISTAN.COM

دووەم: جێبەجێ کردنی ئەو بڕیارانەی کە ئەنجومەنی خۆجێیەتی ناحیە دەریان دەکات بەپێی یاسا کارپێکراوەکان.
سێیەم: سەرپەرشتی کردنی راستەوخۆی فەرمانگە فەرمیەکانی ناحیە و فەرمانبەرانی وپشکنینیان بەدەر لە دادگاکان و یەکە سەربازییەکان وپاسەوانانی هەرێم(پێشمەرگە) و زانکۆ و کۆلیجەکان و پەیمانگاکانی فێرکردنی بالاّ و توێژینەوەی زانستی.
چوارەم: بەرپرسە لەدابین کردنی ئاسایش و نیزام لەناو یەکە کارگێڕییەکەی و بۆی هەیە فەرمان بداتە پۆلیس و دەزگاکانی ئاسایش لێکۆڵینەوە لەو تاوانانەدا بکەن کە لە ناحیەکەدا روودەدەن بەو پێیەیی سەرۆکی لیژنەی ئاسایشی ناحیەکەیە.
پێنجەم: پاراستنی ئاسایش و نیزام و پاراستنی مافی هاولاّتیان و گیان و موڵك و ماڵی تایبەتییان.
شەشەم: پاراستنی موڵك و ماڵی گشتی و چاککردنەوەیان و کۆکردنەوەی داهاتیان بەپێی یاسا.
حەوتەم: فەرمان بە پێکهێنانی مەفرەزە لە هێزەکانی ئاسایشی ناوخۆ بەشێوەیەکی کاتی لە ناحیەدا دەدات بۆ پاراستنی ئاسایش لە کاتی پێویستدا.
هەشتەم: سەرۆکی فەرمانگەکان لە ناحیەدا، بەرێوەبەری ناحیە لەو نامەکارییانە ئاگادار دەکەنەوە کە لەگەڵ فەرمانگە فەرمیەکانی خۆیاندا دەیکەن.
نۆیەم: بۆی هەیە تانووت لەبڕیاری لادانی بدات لەلای دادگای کارگێڕی تایبەتدا لە ماوەی پازدە رۆژ لە مێژووی پێڕاگەیاندنی بڕیارەکەوە.

بەشی چوارەم

یەکەم ـ لەنوێ دامەزراندنی یەکە کارگێڕیەکان

ماددەی بیست و شەشەم:

١. قەزا یا ناحیە بەمەرسوومێکی هەرێمی دادەمەزرێ و ئەمەش لەسەر پێشنیازی ئەنجومەنی پارێزگا و بە رەزامەندیی وەزیر و پەسندکردنی ئەنجومەنی وەزیران دەبێ ولە بارێکدا کە وەزیر رەزامەندیی پیشان نەدا لەگەڵ خوێندەوەکەی بۆ ئەنجومەنی وەزیران بەرزدەکرێتەوە و بڕیاری ئەنجومەنی وەزیرانیش یەکلاکەرەوەیە.
٢. سنووری قەزا هەمواردەکرێ و ناو و سەنتەرەکەی بەمەرسومێکی هەرێمی دەگۆڕدرێ، ئەمەش لەسەر پێشنیازی ئەنجومەنی پارێزگا و بە رەزامەندیی وەزیر و پەسندکردنی ئەنجومەنی وەزیران دەبێ.
٣. سنووری ناحیە هەمواردەکرێ و ناو و سەنتەرەکەی بەبەیاننامەیەك دەگۆڕدرێ کە وەزیر لەسەر پێشنیازی ئەنجومەنی پارێزگا دەری دەکات.

ئەرشیفی رۆژنامەی وەقائعی کوردستان لە سایتی وەزارەتی داد

WWW.MOJKURDISTAN.COM

دووەم ـ دارایی پارێزگا

ماددەی بیست و حەوتەم:

داهاتی دارایی پارێزگا لەمانەی خوارەوە پێکدێ:

یەکەم: ئەوەی کە حکومەتی هەرێم لەناو بودجەی گشتی هەرێمدا بۆ پارێزگای تەرخان دەکات.

دووەم: ئەو داهاتانەی کە پارێزگا دێتە دەستی لە ئەنجامی ئەو خزمەتگوزارییانەی کە پێشکەشی دەکات و وەزارەتی دارایی لەو داهاتانە ئاگادار دەکاتەوە کە وە دەستی هاتوون.

سێیەم: ئەو پیتاك و بەخششانەی کە بەرەزامەندی ئەنجومەنی وەزیران دێتە دەستی.

چوارەم: ئەو داهاتانەی کە لە فرۆشتن و بەکرێدانی ماڵی گواستراوەی دەوڵەت بەپێی یاسا کارپێکراوەکانی هەرێم وەدەستی دێنێ.

ماددەی بیست و هەشتەم:

بەڕێوەبەرایەتی یەکە کارگێڕییەکان و ئەنجومەنەکانیان سیستەمی ژمێریاری پشت پێ بەستراو بەکار دێنن.

ماددەی بیست و نۆیەم:

فەرمانگەکانی یەکە کارگێڕییەکان و ئەنجومەنەکان دەکەونە بەر چاودێری کردنی دیوانی چاودێری دارایی لە هەرێمدا.

بەشی پێنجەم

یەکەم: مــاف و تــایبەتمەندییەکــان

ماددەی سییەم:

یەکەم:١. ئەندامانی ئەنجومەنە خۆجێیەکانی یەکە کارگێڕییەکان ئازادی تەواویان هەیە لەدەربرینی راوبۆچوونەکانیان لەوتووێژکردنی ناو ئەنجومەندا.

٢. نابێ ئەندامی ئەنجومەنی خۆجێیەتی یەکەی کارگێڕی بەبێ وەرگرتنی رەزامەندیی ئەنجومەن بە نووسین راوە دوو بنرێ تەنیا لە حاڵەتی ئەنجامدانی تاوان یا کەتنێك نەبێ کە پێیەوە دەگیرێ.

٣ـ ئەندامی ئەنجومەنی خۆجێیەتی یەکەی کارگێڕیی لە کاتی ماوەی ئەندامیەتی دا بەوە دادەنرێ کە خزمەتێکی گشتی پێ سپێردرا بێ بۆ مەبەستی پیادە کردنی یاسای سزاکان.

٤. بە سەرۆك و ئەندامانی ئەنجومەنەکان پاداشتێکی مانگانەی بڕاوە دەدرێ، کە ئەنجومەنی وەزیران دیاری دەکات.

٥ـ سەرۆك و ئەندامانی ئەنجومەنەکان لەکاتی تەواوبوونی ماوەی هەڵبژاردنیان پاداشتێك وەردەگرن کە یەکسان بێت بە پاداشتی شەش مانگی کۆتایی ئەندامێتی حیساب ناکرێت لەگەڵ ئەوەی دەیکەوێ لەو پاداشتەی بە پێی یاسای خانەنشینی

ئەرشیفی رۆژنامەی وەقائعی کوردستان لە سایتی وەزارەتی داد

WWW.MOJKURDISTAN.COM

شارستانی جێبەجێ کراو لە کۆتایی خزمەتکردیندا بەرامبەر بە خزمەتی فرمانەکەی دەیکەوێ.

٦. کاری ئەندامی لە ئەنجومەندا بە خزمەت بۆ مەبەستی سەرمووچە و پلە بەرزکردنەوە و خانەنشینی دەژمێردرێت.

دووەم: سەرۆك و ئەندامانی ئەنجومەنی پارێزگاکان بۆ خولی هەڵبژاردنی یەکەم، ئەمانەی خوارەوەیان دەکەوێ

١- مووچەیەکی خانەنشینی بەرێژەی (٨٠٪)ی ئەو پاداشتەی کە مانگانە لە کاتی خزمەتکردندا وەریان دەگرت.

٢- پاداشتی کۆتایی خزمەت کە هاوتای ئەو پاداشتانە بێ کە لە شەش مانگی کۆتایی خزمەتەکەی وەریان دەگرت.

دووەم: هەڵـوەشـاندنەوەی ئەنجومەنەکـــان

ماددەی سیی و یەکەم:

یەکەم: ئەنجومەنەکان بە زۆرینەی دوو لەسەر سێی ئەندامانی لە سەر داوای سێەکی ئەندامانی خۆیان هەڵدەوەشێننەوە:

دووەم: ئەنجومەن بۆی هەیە ئەنجومەنە خۆجێییەکان بە زۆرینەی ٣/٢ دوو لەسەر سێی ژمارەی ئەندامانی هەڵبوەشێنێتەوە ئەمەش لەسەر داوای قایمقام بە نیسبەتی ئەنجومەنی خۆجێیەتی قەزا یاخود بەرێوەبەری ناحیە بە نیسبەت ئەنجومەنی خۆجێییەتی ناحیە لەم بارانەی خوارەوە:

١. زیان گەیاندنێکی مەزن بەو کارو ئەرکەی پێی سپێردراوە.

٢. ئەگەر مانەوەی زیان بەخش بوو بۆ بەرژەوەندیی گشتی.

٣. ئەگەر نەیتوانی ئەرکەکانی خۆی جێبەجێ بکات.

٤. لە بارێکدا کە لە دەستوور لایدا یان سەرپێچی یاسای کرد.

سێیەم: بۆ ئەنجومەنە هەڵوەشاوەکان یان سێیەکی ئەندامانی هەیە تانووت لە بریاری هەڵوەشانەوەکە لەبەردەم دادگای کارگێریی بدەن لە ماوەی پازدە رۆژ لە مێژووی دەرچوونیەوە و دادگاش دەبێ لە ماوەی (٣٠) رۆژ بڕیاری خۆی لە بارەی تانووتەکەوە بدات.

چوارەم: پەرلەمان بۆی هەیە ئەنجومەنی پارێزگا بە زۆرینەی رەهای ژمارەی ئەندامانی هەڵوەشێنێتەوە ئەمەش لەسەر داوای ئەنجومەنی وەزیران یان سێیەکی ژمارەی ئەندامانی دەبێ ئەگەر دەرکەوت یەکێك لە هۆیەکانی کە لەبڕگەی(دووەم)ی ئەم ماددەیەی لێ هاتەدی.

ئەرشیفی رۆژنامەی وەقائعی کوردستان لە سایتی وەزارەتی داد

WWW.MOJKURDISTAN.COM

پێنجەم: لە بارێکدا کە پەرلەمان ڕەزامەندی لەسەر پێشنیازەکە دەربڕی، وادەی هەڵبژاردنی ئەنجومەنی نوێ لە ماوەی شەست ڕۆژ لە مێژووی دەرچوونی بڕیارەکە رادەگەیەنرێ.

ماددەی سی و دووەم:

دەشێ ئەندامانی ئەنجومەنە خۆجێییەکان و سەرۆکی یەکە کارگێڕیەکان(قایمقام و بەڕێوەبەری ناحیە) لەلایەن ئەنجومەنی پارێزگای پەیوەندیدار بە زۆرینەی ٣\٢ دوو لەسەر سێی ژمارەی ئەندامانی لە کار لابرێن لەبەر ئەو هۆیانەی کە لە بڕگەی (دووەم)ی ماددەی (شەشەم)ی ئەم یاسایەدا هاتوون.

سێیەم : کۆتایی هاتنی ئەندامیەتی

ماددەی سی و سێیەم:

یەکەم: ئەندامیەتی لە ئەنجومەنەکان لەم بارانەی خوارەوە کۆتایی دێ:

١. تەواو بوونی ماوەی خولی هەڵبژاردن.
٢. مردنی ئەندام.
٣ـ پەککەوتن یان توشبونی بە نەخۆشیەك کە نەهێڵێ لەسەر کارەکەی بەردەوام بێ ئەمەش بەپێی بڕیارێك کە لە لیژنەی پزیشکی تایبەتمەندەوە دەرچووبێ.
٤. وازهێنانی ئەندام دوای وەرگرتنی رەزامەندی ئەنجومەن بەزۆرینەی ژمارەی دەنگی ئەندامانی.
٥. لادانی ئەندام لەسەرکارەکەی بەهۆی ئامادە نەبوونی لە پێنج دانیشتنی یەك لەدوای یەك یاخود ئامادە نەبوونی لە هەشت لە دانیشتنەکانی ئەنجومەن لە ماوەی چوار مانگ دا بەبێ عوزری رەوا.

دووەم: ئەنجومەن بۆی هەیە کۆتایی بە ئەندامیەتی بێنێ بە زۆرینەی رەهای ژمارەی ئەندامانی لە کاتی لە دەست دانی ئەندام لە یەکێك لەمەرجەکانی ئەندامیەتی، یان یەکێك لە هۆیەکانی کە لە بڕگەی (دووەم)ی ماددەی (شەشەم)ی ئەم یاسایەی لێهاتە جێ.

سێیەم: ئەندامی ئەنجومەن بۆی هەیە تانووت لە بڕیاری کۆتایی پێهێنانی ئەندامیەتی بدات بە پێی بڕگەکانی (٥،٣) لە یەکەم و بڕگەی (دووەم) لەم ماددەیەدا لەبەردەم دادگای کارگێڕیی تایبەت لە هەرێم بەپێی حوکمەکانی یاسای ئەنجومەنی شوورای هەرێمی کوردستان - عیراق ژمارە (١٤)ی ساڵی ٢٠٠٨.

ئەرشیفی ڕۆژنامەی وەقائعی کوردستان لە سایتی وەزارەتی داد

WWW.MOJKURDISTAN.COM

بەشی شەشەم

حوکمە کۆتــاییەکـــان

ماددەی سی و چوارەم:

ئەنجومەن بۆی هەیە نەخشەی دیزاینی بنەڕەتی پەسند بکات یان دیزاین کردنەوەی یەکە کارگێڕییەکان لە پارێزگادا دووبارە بکاتەوە.

ماددەی سی و پێنجەم:

ئەنجومەنی پارێزگا ئەنجومەنەکانی شارەوانی بۆ یەکە کارگێریەکان بە پێرەوێکی تایبەتی پێکدێنێ کە ئەنجومەنی وەزیران لەسەر پێشنیاری وەزارەتی شارەوانی دەری دەکات.

ماددەی سی و شەشەم:

ئەنجومەنەکان دەکەونە بەرچاودێری پەرلەمان.

ماددەی سی و حەوتەم:

کارکردنی یاسای پارێزگاکانی ژمارە (١٥٩)ی ساڵی ١٩٦٩ی هەموار کراو رادەگیرێ.

ماددەی سی و هەشتەم:

وادەی هەڵبژاردنی ئەنجومەنەکانی یەکە کارگێڕییەکان لە هەرێمدا بە بەیانێك دیاردەکرێ کە سەرۆکایەتی ئەنجومەنی وەزیران دەری دەچوێنێ.

ماددەی سی و نۆیەم:

کار بە هیچ دەقێکی یاسایی یان بڕیارێك ناکرێ ئەگەر لەگەڵ حوکمەکانی ئەم یاسایە ناکۆك بێ.

ماددەی چلەم:

پێویستە لەسەر ئەنجومەنی وەزیران ولایەنە پەیوەندیدارەکان حوکمەکانی ئەم یاسە جێبەجێ بکەن.

ماددەی چل ویەکەم:

ئەم یاسایە لە دەستپێکی خولی هەڵبژاردنی دادێی ئەنجومەنەکان جێبەجێ دەکرێ و لە رۆژنامەی فەرمی (وەقایعی کوردستان)دا بلأودەکرێتەوە.

مسعود بارزانـــی

سەرۆکـــی هەرێمی کوردستان ـ عێراق

هەولێر

١٤ / گو لأن/ ٢٧٠٩ ی کوردی

٩ / جەمادی الاول/ ١٤٣٠ ی کۆچی

٤ / مایس/ ٢٠٠٩ ی زایینی

هۆیە پێویستیەکانی

بەمەبەســـتی رێکخـــستنی تایبەتمەنـــدیی و دەســـەڵاتەکانی ئەنجومـــەنی پارێزگاکـــان و کارگێڕییـــان لـــە هەرێمـــدا و پەرەپێـــدانیان و لـــە پێنـــاوی بـــەدیهێنانی پرنـــسیپی ناســـەنتەری لـــە دابـــەش کردنـــی دەســـەڵاتەکان بـــە مەبەســـتی ئاســـانکاریی و چـــاککردنی گەیانـــدنی خزمەتگوزارییـــە گـــشتیەکان بـــە هاووڵاتییان و پاراستنی ماف و بەرژەوەندییەکانی کۆمەڵگا. ئەم یاسایە دەرچووێنرا.

ئەرشیفی رۆژنامەی وەقائعی کوردستان لە سایتی وەزارەتی داد

WWW.MOJKURDISTAN.COM